

Empiri och en doft av rostbiff provençale – Mina år på IUI 1980–86

Lars Jagrén

Särtryck ur Magnus Henrekson (red.),
IFN 1939–2019 – 80 år av ekonomisk forskning

 INSTITUTET FÖR
NÄRINGSLIVSFORSKNING

EMPIRI OCH EN DOFT AV ROSTBIFF PROVENÇALE – MINA ÅR PÅ IUI 1980–86

LARS JAGRÉN

IUI eller SE-Banken? Det var den fråga som professor Erik Dahmén, min handledare på Handelshögskolan, ställde till mig och min medförfattare Staffan Ivarsson, när väl vårt uppsatsskrivande våren 1980 började närma sig sin fullbordan. Professor Dahmén hade starka kopplingar till båda organisationerna så ett spännande arbete verkade vara garanterat. Han sade det på sitt vanliga, lite klu-riga och plirande sätt, bakom de tjocka glasögonen, sittande i sitt rum på Handels med den extralånga vilsoffan.

Erik Dahmén var i mitt tycke den perfekta handledaren. Teoretiskt ledande inom sitt fält, verbalt oerhört skicklig och rolig att lyssna på, men kanske framför allt tack vare att han stod med båda fötterna mycket fast förankrade i verkligheten och även i samtiden via sin kunskap om historien. Som han själv brukade berätta hade han och hans bror delat uppgifterna så att Erik skötte det materiella medan brodern Gunnar hade hand om det mera andliga såsom varande präst.

INDUSTRIN INFÖR 80-TALET – EN LÄRORIK BÖRJAN

Efter viss betänketid valde jag IUI och kom då att ingå i den grupp kring Bo Carlsson, institutets sekreterare, som arbetade med projektet Industrin inför 80-talet, (möjligen en lite tveksam titel med tanke på att studien med samma namn publicerades först 1981; Carlsson och Örtengren 1981). Mina första månader under hösten 1980 spenderade jag i ett litet och trångt men trevligt rum med att för hand räkna om produktionen i svensk verkstadsindustri utifrån den dåvarande amerikanska standarden för att sedan kunna göra jämförande analyser.

Gradvis växte uppgifterna. Allra intressantast var de intervjuer till verkstadsföretag runt om i landet som jag fick göra tillsammans med Bo (Jagrén 1981). Det lade i hög grad grunden för mitt intresse för empiriska data och för att möta

verklighetens företag och kanske än mer verklighetens företagare. Det är ett intresse som sedan gått som en röd tråd genom nästan alla olika jobb jag haft. Bland de mindre forskningsmässigt seriösa slutsatser jag kunde dra av våra resor var att ju mer i framkant av tekniken företagen låg och ju snabbare tillväxt de hade, desto mindre ståndsmässiga var kafferummen och företagsporslinet (i de mer ”moderna” företagen utbytta mot plastmuggar). Besöken bjöd på allt från direktionslimousiner vid flygplatsen till plastinslagna ostsmörgåsar till lunch. Men framför allt gav de insikter om en verklighet som i alldeles för liten utsträckning behandlats under studierna.

Den första tiden vid IUI var också i övrigt fylld av stora och små händelser. Till de små, men minnesvärda, hör det första forskarsammanträdet. Jag minns såväl när någon kom nerspringande från sammanträdesrummet två våningar upp och frågade varför jag inte deltog. Svaret var att jag inte alls såg mig som en forskare. Forskning var ju något mer ”högtstående” än det jag sysslade med. Men det blev att snabbt släppa räknemaskinen och springa uppåt. Ett annat lite lättsammare minne gäller de brev som vi som en introduktion till de kommande besöken och intervjuerna skickade till de utvalda företagens vd:ar. Att som helt nyexaminerad få brevsvaret som inleddes med ”Broder” eller ”Bäste broder” av en äldre vd kändes både uppfordrande och stimulerande. När jag nu ser tillbaka känns det verkligen som en helt annan tidsålder jämfört med dagens mer prosaiska mejl.

Lika stor är skillnaden vad gäller den tekniska utrustningen. Det viktigaste arbetsredskapet under mina första år var räknemaskinen, det näst viktigaste blyertspennan. Visst fanns det en liten dator längst bort i korridoren som fick snurra hela nätterna för de körningar som gjordes för framför allt MOSES-modellen (beskriven i Albrecht m.fl. 1991), men i övrigt var det mesta manuellt med handskrivna manus och skrivmaskiner (som dock var high tech med automatisk rättningsknapp).

Bo Carlsson var en mycket bra projektledare. Han såg och vidareutvecklade oss yngre. Han gav kritik och styrde projektet på ett både vänligt och effektivt sätt. Han gav projektet en viktig teoretisk, institutionell och internationell inramning. Till rapporternas kvalitet bidrog också att allt seminariebehandlades och gick flera varv i gruppen och även inom institutet i stort. Möjligheten att gå på andra intressanta seminarier i huset var också ett stort och lärorikt plus. Jag minns speciellt luciamorgnarna när nobelpristagarna i ekonomi deltog och med god aptit smaskade lussekatter och pratade om sin forskning. Det var stort för en ung nationalekonom. Utöver seminarierna i huset anordnades under min tid även ett antal större konferenser. En sådan som jag minns särskilt väl var den konferens till hundraårsminnet av Joseph Schumpeters födelse som IUI ordnade i Saltsjöbaden på temat decentraliserade marknadsekonomiers dynamik. Det hela avslutades i härligt sensommarväder med en ångbåtstur och middag på Täckas Udden. Det var också stort för en ung nationalekonom.

Gruppen kring Bo var stimulerande och trevlig med en rad yngre forskare som Johan Örtengren, Tomas Pousette och Petra Lantz. Inte minst lunchtimmen var något att se fram emot. Restaurang La Brochette längst ned i samma hus var det givna lunchvalet: Där fanns den eldiga Carmen Lacoste i kassan, en tunnhårig biffvändare vid grillen och Le Maitre Bernard Lacoste, själv synlig lite då och då. Deras biff minute, deras fläskfile med choronsås och kanske framför allt deras rostbiff provençale, som varje tisdag fyllde lokalerna med väldoft, var återkommande och mycket välsmakande inslag i arbetsdagen. Efter lunchen följde den obligatoriska bordtennisen i det lilla rummet innanför konferensrummet på sju trappor. Inför dessa duster brukade alltid Johan Örtengren stoppa in slipsen innanför skjortan så den inte skulle hindra de stenhårda smasharna. En annan direkt koppling till sporten var den badmintontimme som institutet hade varje fredag. Jag lyckades efter något år eller två kvalificera mig till gänget, en vana och på en tid som vi fortfarande håller igång 35 år senare.

Var det riktigt fint väder kunde lunchtimmen avslutas med en kopp kaffe på takterrassen med sin hänförande utsikt över Stockholm, där det också hände lite då och då att en informell AW ägde rum.

Utöver Bo var givetvis institutets vd Gunnar Eliasson den andra centralpersonen som mitt arbete kretsade kring. Fantastisk som idéspruta, kreativ och produktiv som få samt med en positiv glöd som gjorde att allting trots allt kändes möjligt. Åren med Gunnar lärde mig dessutom att ingen handstil faktiskt är oläslig, även om man tycker att oddsen inledningsvis känns helt omöjliga. Mer seriöst kan jag konstatera att ju längre jag har arbetat, desto mer inser jag att Gunnars bärande tanke att få ihop mikro och makro i en dynamisk modell var och i lika hög grad fortfarande är helt riktig. Empiri och mikrokunskap är sannolikt än viktigare i dag när utvecklingen innebär att många av de traditionella sätt som vi mer övergripande beskriver verkligheten på (branscher, länder, yrken m.m.) förändras snabbt.

Efter min medverkan i studien *Industrin inför 80-talet* kom jag att genomföra en rad olika projekt. Vissa av dessa var helt fristående, andra mer variationer på temat företagets tillväxt och konkurrenskraft i ett längre perspektiv. Till de fristående hörde två som institutet gjorde som uppdrag till dåvarande Sekretariatet för säkerhetspolitik samt Överstyrelsen för ekonomiskt försvar. Tillsammans med Tomas Pousette skrev jag *Industriföretagets sårbarhet* samt *Flexibilitet i företag* (Jagrén och Pousette 1982a, 1986a). Vi försökte i de två studierna dels att mer generellt analysera företagets flexibilitet vid olika typer av kriser, dels att speciellt studera anpassningsförmågan vid arbetsmarknadskonflikten 1985. Återigen baserade vi rapporterna främst på mikrostatistik från enskilda företag. En tydlig slutsats var att flexibiliteten nästan alltid underskattades i förtid, eftersom det i många avseenden var först när hotbilden blev akut och känd, som det lönade

sig för de enskilda företagen att vidta åtgärder. Då visade sig anpassningsförmågan oftast vara större än väntat. Rapporterna blev också artiklar i t.ex. *Kungliga Krigsvetenskapsakademiens Handlingar och Tidskrift* (Jagrén och Pousette 1982b, 1986b), vilket för en ekonom känns lite extra hedrande.

Bland de andra rapporterna fanns en analys av fördyringen av den tredje kärnkraftsreaktorn i Oskarshamn, O₃, det då största byggprojektet i norra Europa (Jagrén 1983, 1984). Jag kunde där visa på extrakostnaden till följd av främst högre säkerhetskrav efter olyckan i Harrisburg. Den rapporten drogs för IUI:s styrelse i augusti 1983. Dessa sommarstyrelsemöten brukade äga rum utanför Stockholm. Detta år ägde det rum på det norska gasfältet Frigg mitt ute i Nordsjön efter en färd dit i en bullrande helikopter. Själva fältet låg precis på gränsen mellan Norge och Storbritannien med produktionsplattformen i det ena landet och bostadsplattformen i det andra. Som ett bevis på detta fick alla vi deltagare ett diplom att vi gått mellan Norge och Förenade Kungariket. En annan lustig episod som blivit kvar i minnet är från ett motsvarande styrelsemöte två år senare på Jylland när jag som smärt och ung bokstavligen fick pressa ihop mig i ett synnerligen litet privatsportflygplan tillsammans med styrelsens då volymmässigt största person på resan till Bang & Olufsen.

Mitt övriga arbete var på olika sätt inriktade på analyser av de dåvarande svenska storföretagens tillväxtprocesser. Det blev kapitel i en rad olika böcker och projekt med Gunnar Eliasson som projektledare: *Hur styrs storföretag?* (Jagrén 1984); *De svenska storföretagen* (Bergholm och Jagrén 1985; Jagrén 1985a, 1985b) samt *Growth Policies in a Nordic Perspective* (Horvei m.fl. 1987; Jagrén 1987). Jag hann också med den egna rapporten ”Företagens tillväxt i ett historiskt perspektiv” (Jagrén 1988).

I samband med dessa projekt hade jag förmånen att få samarbeta med en rad trevliga och kunniga personer. Utöver de ovan angivna vill jag nämna Thomas Lindberg, Harald Fries och Fredrik Bergholm (ber övriga om ursäkt för ett kanske svikande minne).

Något hårdraget kan man kanske säga att de två arbetsplatsvåningarna på IUI hade något olika inriktning. På våning fem satt flertalet mikroempiriker, medan teoretikerna vägde tyngre på våning sex. En del friktioner fanns säkert, även om jag som nyanställd kanske inte hängde med i alla turer. Den speciella kombinationen av empiri och teori/modeller var dock samtidigt en av institutets stora styrkor. Ett utmärkt exempel på detta var de studier och analyser av olika marknaders funktionssätt som gjordes, en annan de analyser av svensk industri i utlandet som via innehållsrika enkäter på företagsnivå kunde kopplas både till existerande teori och till en då aktuell näringspolitisk fråga om utlandsetableringarnas effekter på svensk export och på företagets tillväxt och konkurrenskraft i Sverige. Birgitta Swedenborgs (1973, 1982) banbrytande arbete kunde sedan följas upp av bl.a.

Pontus Braunerhjelm (t.ex. Braunerhjelm 1998a, 1998b) och Thomas Andersson (t.ex. Andersson 1993 och Andersson och Fredriksson 1996).

En kategori anställda som alldeles för sällan lyfts fram i minnesskrifter av olika slag, men som i grunden är avgörande både för trivsel och produktivitet är de som arbetar i vad som kan summeras som stöd, back office och HR, dvs. institutets helt nödvändiga infrastruktur. Det är med glädje jag minns Kate von Arnold i receptionen, kamrer Elsa Biloch, som varje månad ansvarade för våra då handskrivna löneavier, Anita Karlsson och Gudrun Dahlberg, som hanterade det mesta av det praktiska vad gällde utskrifter, Gun Bahnö och Kerstin Wennberg (data och statistik) och lite senare Jörgen Nilson (IT m.m.). Med så många trevliga och kunniga medarbetare var det heller inte så konstigt att sommarfesterna (där även respektive fick vara med) var något att verkligen se fram emot.

Min anställning på IUI tog slut sommaren 1986 då jag tillträdde en tjänst som bevakare av de internationella oljemarknaderna på dåvarande Statens energiverk. Gunnar Eliasson pikade mig lite snällt för att jag gick över till den offentliga sektorn. Mina nära kontakter med IUI fortsatte dock under flera år då jag medverkade i böckerna *Expansion, avveckling, företagsvärdering* 1988, med Gunnar som drivande projektledare, den egna rapporten ”Det svenska storföretagsberoendet” 1992, samt i *Den långa vägen* 1993, med Thomas Andersson som projektledare (Jagrén 1988, 1992, 1993).

TANKAR DRYGT 30 ÅR SENARE

Sammanfattningsvis kan man konstatera att mina år på IUI i hög grad sammanföll med en brytpunkt i svensk ekonomi och näringspolitik – även om det inte var helt uppenbart då. Det var för det första en period där det blev alltmer tydligt att Sverige, efter en mycket snabb tillväxt fram till början av 1970-talet, gradvis halade efter både till följd av strukturella problem och till följd av en felaktig ekonomisk politik. Under 1970- och 1980-talen hamnade Sverige i upprepade kostnadskriser på grund av en icke-fungerande lönebildning, tillväxthämmande skatter, en misslyckad överbyggningspolitik efter oljekrisen 1973, vilken förvärrades av en exceptionellt snabb ökning av offentliga utgifter och skatter, samt ett försämrat företagsklimat, kanske allra tydligast manifesterat i löntagarfondsdebatten. Dessa kostnadskriser hanterades kortsiktigt genom devalveringar. Eftersom de grundläggande problemen fanns kvar blev effekten kortlivad. Devalveringarna bidrog dessutom till en svagare strukturomvandling i ekonomin. Kostnadskriserna inträffade därmed på en allt lägre relativ lönenivå och BNP per capita sjönk relativt sett. Sverige tappade både marknadsandelar och välstånd. En kortsiktig kostnadsmissig konkurrenskraft blev därmed snarare ett hinder för en långsiktigt god utveckling, eftersom de grundläggande ramvillkoren saknades.

Det var för det andra en period där internationaliseringen liksom struktur-omvandlingen inom och mellan företag tog fart. Tyngdpunkten i industrin försköts gradvis från mer traditionella branscher (skogsindustri, gruvor och varv och annan tung metallbearbetande industri) mot sektorer med högre förädlingsvärde (t.ex. transportmedel, elektronik och läkemedel). Samtidigt minskade industrins andel medan tjänstesektorerna växte. Även inom företagen kunde man se en snabb förändring i riktning mot en ökad andel tjänster, även om dessa givetvis var starkt kopplade till produkten som bärare av tjänsten.

Det var därmed också i hög grad en brytpunkt för utformningen av den ekonomiska politiken liksom för näringspolitiken. Gradvis växte insikten om betydelsen av ett bra ramverk, adekvata incitament samt nya och växande företag – snarare än stödpolitik och selektiva insatser. IUI betonade dessa samband tidigare och tydligare än de flesta. I sammanfattningen till *Den långa vägen* (Andersson m.fl. 1993) summerades detta som (sid. 50):

Den ekonomi vi känner befolkas av levande människor och företag. Det är dessa som står för dynamiken i ekonomin och tillväxten, om central politik inte lägger hinder i vägen. Sådana hinder har dock gradvis lagts på under hela efterkrigstiden; de förklarar de ekonomiska problem Sverige har i dag. Våra förslag till åtgärder innefattar därför två moment, dels att undanröja dessa hindrande inslag, dels att utforma institutionerna så att de framdeles befrämjar ekonomisk tillväxt. De tre åtgärdspaket vi föreslår är därför riktade mot 1) den offentliga budgeten, 2) incitamenten att starta företag och investera samt 3) arbetsmarknadens funktioner, särskilt när det gäller kompetensutveckling och lönesättning. Det handlar om politikens trovärdighet och om det politiska systemets förmåga att genomdriva omedelbara, obekväma ekonomisk-politiska åtgärder med positiva välfärdseffekter bortom treårshorizonten.

Det mesta av detta känns aktuellt även i dag drygt 25 år senare. Byter man ut ”den offentliga budgeten” mot ”den offentliga sektorns effektivitet” och ordet ”lönesättning” mot ”arbetskraftskostnader”, är frågeställningarna lika aktuella i dag. Av detta kan man dra två slutsatser. Den första och positiva är att det visar på vikten av institut som IUI/IFN för att förstå verkligheten, våga ställa de viktiga frågorna och leverera även obekväma svar. Den andra och mer bekymmersamma är att det är så svårt att få det politiska systemet att leverera reformer annat än under hårt yttre tryck (med den första alliansregeringen 2010–2014 som det stora undantaget).

VIKTIGA LÄRDOMAR FRÅN IUI

Efter IUI och Statens energiverk fortsatte jag till Handelsbanken och Industriförbundet¹ för att därefter bli chefekonom vid Sveriges Byggindustrier, Företagarna och Unionen. Fyra röda trådar i mitt arbete har alla sin bas i skollningen på IUI och den inspiration som främst Bo Carlsson och Gunnar Eliasson (med Erik Dahmén i bakgrunden) gav.

Den första är vikten av strukturomvandling liksom av analysen av drivkrafter samt institutionella och historiskt betingade förutsättningar. Denna analys kan göras både på företags-, sektors- och samhällsnivå.

Den andra är vikten av en dynamisk analys baserad på verkliga fakta. Åren på IUI gav mig en skepsis mot statiska och/eller starkt förenklade modeller av ekonomin som helhet eller olika marknader. Insikten om bristerna i den typen av modellbyggande har varit väldigt nyttig genom åren. I mina kritiska ögonblick kan jag tycka att nationalekonomer ibland har en alltför stor faiblesse för modellbyggande och teorier även om de visar sig inte fungera i verkligheten. Ett exempel på detta är den fortfarande ofta uttryckta uppfattningen bland vissa akademiska ekonomer att den rörliga växelkursen utan problem kan hantera om löneökningarna i Sverige blir högre än i omvärlden. Detta trots att statistiken visar att växelkursens rörelser inte kan förklaras av sådana faktorer, och att den inte – i vart fall för en tidsperiod som är relevant för företagets konkurrenskraft – kompenseras för t.ex. en överhettning och högre lönekostnadsökningar i Sverige.

Den tredje röda tråden är vikten av empiri och statistik på företagsnivå. En betydande del av tillväxten bärs upp av ett fåtal snabbväxande företag med speciella förutsättningar. Men dessa företag försvinner i hög grad i den aggregerade statistiken. Det behövs mikrokunskap för att se deras tillväxtförutsättningar och tillväxthinder. Ett andra aktuellt exempel gäller nyanländas företagande som också skiljer sig vad gäller förutsättningar från den aggregerade bilden. Politiken måste givetvis vara generell, men den analys och den statistik som behövs för att skapa en bra generell politik måste i hög grad vara mikrobaserad.

Den fjärde, och sannolikt viktigaste röda tråden, är att se den enskilde företagaren och entreprenören. Att se den person av kött och blod som tar de risker som behövs för hela ekonomins tillväxt. Framgångsrikt företagande och företags-tillväxt är en grundförutsättning för välfärd och välstånd. Magnus Henrekson har klokt uttryckt det som att man bör betrakta entreprenörskap som en tredje produktionsfaktor utöver kapital och arbete. Entreprenören är ju den som får saker

¹ Som chef på både Handelsbanken och (inledningsvis) Industriförbundet hade jag Ulf Jakobsson (chefekonom på båda dessa ställen). Här finns ytterligare en indirekt koppling till IUI då Ulf efterträdde Gunnar Eliasson som vd för institutet 1994.

att ske, tillväxten att förverkligas. Skatter, regelverk och trygghetssystem måste alltså i högre grad byggas utifrån ett företagar- och entreprenörsperspektiv.

I takt med en allt tuffare global konkurrens och snabb strukturomvandling har också de företags- och marknadsfrågor som IFN arbetar med blivit allt viktigare. Förutsättningarna för entreprenörskap och företagande är avgörande.

Det är med ett leende på läpparna jag tänker tillbaka på åren på IUI. De var lärorika, de var stimulerande, de gav en värdefull kunskapsbas för mitt fortsatta yrkesliv och kanske framför allt – det var roligt att gå till jobbet varje dag! Kort sagt, det var en perfekt blandning av empiri, trivsel och rostbiff provençale.

REFERENSER

- Albrecht, James W., Pontus Braunerhjelm, Gunnar Eliasson, Jörgen Nilson, Tomas Nordström och Erol Taymaz (1992), *MOSES Database*. Research Report nr 40. Stockholm: IUI och Almqvist & Wiksell International.
- Andersson, Thomas (1993), ”Den svenska industrins expansion i utlandet”. Sid. 53–76 i Thomas Andersson m.fl., *Den långa vägen – den ekonomiska politikens begränsningar och möjligheter att föra Sverige ur 1990-talets kris*. Stockholm: IUI.
- Andersson, Thomas, Pontus Braunerhjelm, Bo Carlsson, Gunnar Eliasson, Stefan Fölster, Lars Jagrén, Eugenia Kazamaki Ottersten och Kent Rune Sjöholm (1993), *Den långa vägen – den ekonomiska politikens begränsningar och möjligheter att föra Sverige ur 1990-talets kris*. Stockholm: IUI.
- Andersson, Thomas och Torbjörn Fredriksson (1996), ”International Organization of Production and Variation in Exports from Affiliates”. *Journal of International Business Studies*, vol. 27, nr 2, 249–263.
- Bergholm, Fredrik och Lars Jagrén (1985), ”Det utlandsinvesterande företaget”. Sid. 71–159 i Gunnar Eliasson, Fredrik Bergholm, Eva Christina Horwitz och Lars Jagrén, red., *De svenska storföretagen – en studie av internationaliseringens konsekvenser för den svenska ekonomin*. Stockholm: IUI.
- Braunerhjelm, Pontus (1998a), ”Organization of the Firm, Foreign Production and Trade”. Sid. 77–97 i Pontus Braunerhjelm och Karolina Ekholm, red., *The Geography of Multinational Firms*. Boston, MA: Kluwer Academic Publishers.
- Braunerhjelm, Pontus (1998b), ”Multinational Firms and the Choice of Foreign Production or Exports – The Case of Sweden”. *Wirtschaftspolitische Blätter*, vol. 45, nr 6, 570–577.
- Carlsson, Bo och Johan Örtengren, red. (1981), *Industrin inför 80-talet*. Stockholm: IUI och Almqvist & Wiksell.
- Horvei, Tore, Lars Jagrén, Lars Mitek och Sinikka Salo (1987), ”Financial Markets in the Nordic Countries”. Sid. 237–301 i Rolf Jensen, Pentti Vartia,

- Gunnar Eliasson och Arne Selvik, red., *Growth Policies in a Nordic Perspective*. Helsingfors: IUI, ETLA, IFF och NØI.
- Jagrén, Lars (1981), ”Verkstadsindustrins produktionsförutsättningar och konkurrenskraft – en intervjuundersökning”. Kapitel 7, sid. 323–406 i Bo Carlsson och Johan Örtengren, red., *Industrin inför 80-talet*. Stockholm: IUI.
- Jagrén, Lars (1983), *OIII – Organisation, kostnader och säkerhet – en studie av produktivitetsutvecklingen i ett stort anläggningsprojekt*. Forskningsrapport nr 23. Stockholm: IUI och Almqvist & Wiksell International.
- Jagrén, Lars (1984), ”Produktivitetmätningar i ett stort anläggningsprojekt – en fallstudie”. Sid. 191–209 i Gunnar Eliasson, red., *Hur styrs storföretag? En studie av informationsbehandling och organisation*. Stockholm och Malmö: IUI och Liber Förlag.
- Jagrén, Lars (1985a), ”Svenska utlandsetablerade företags marknadsandelar”. Sid. 161–174 i Gunnar Eliasson m.fl., red., *De svenska storföretagen – en studie av internationaliseringens konsekvenser för den svenska ekonomin*. Stockholm: IUI.
- Jagrén, Lars (1985b), ”De utlandsetablerade företagens lönsamhet och finansiering”. Sid. 189–210 i Gunnar Eliasson m.fl., red., *De svenska storföretagen – en studie av internationaliseringens konsekvenser för den svenska ekonomin*. Stockholm: IUI.
- Jagrén, Lars (1987), ”Newly Established Fast-Growing Nordic Companies”. Sid. 209–235 i Rolf Jensen, Pentti Vartia, Gunnar Eliasson och Arne Selvik, red., *Growth Policies in a Nordic Perspective*. Helsingfors: IUI, ETLA, IFF, NØI.
- Jagrén, Lars (1988), ”Företagens tillväxt i ett historiskt perspektiv”. Kapitel 3, sid. 233–286 i Johan Örtengren, Thomas Lindberg, Lars Jagrén, Gunnar Eliasson, Per-Olof Bjuggren och Lotta Björklund, red., *Expansion, avveckling, företagsvärdering i svensk industri – en studie av ägarformens och finansmarknadernas betydelse för strukturuomvandlingen*. Stockholm: IUI.
- Jagrén, Lars (1992), ”Det svenska storföretagsberoendet”. IUI Working Paper nr 360. Stockholm: IUI.
- Jagrén, Lars (1993), ”De dominerande storföretagen”. Sid. 77–92 i Thomas Andersson m.fl., *Den långa vägen – den ekonomiska politikens begränsningar och möjligheter att föra Sverige ur 1990-talets kris*. Stockholm: IUI.
- Jagrén, Lars och Tomas Pousette (1982a), *Industrieföretagets sårbarhet*. Stockholm: IUI.
- Jagrén, Lars och Tomas Pousette (1982b), ”Industrins sårbarhet och flexibilitet”. *Kungliga Krigsvetenskapsakademiens Handlingar och Tidskrift*, årg. 150, nr 4, 243–249.
- Jagrén, Lars och Tomas Pousette (1986a), *Flexibilitet i företag – en studie av arbetsmarknadskonflikten 1985*. Stockholm: IUI och Överstyrelsen för ekonomiskt försvar.

Jagrén, Lars och Tomas Pousette (1986b), ”Företagens flexibilitet vid kriser”. *Kungliga Krigsvetenskapsakademiens Handlingar och Tidskrift*, årg. 154, nr 3, 119–129.

Swedenborg, Birgitta (1973), *Den svenska industrins investeringar i utlandet*. Stockholm: IUI.

Swedenborg, Birgitta (1982), *Svensk industri i utlandet – en analys av drivkrafter och effekter*. Stockholm: IUI.

FÖRFATTARPRESANTATION

Lars Jagrén är född 1957. Efter examen vid Handelshögskolan i Stockholm 1980 anställdes han på IUI och analyserade där framför allt olika aspekter på verkstadsindustrins konkurrenskraft och tillväxtprocesser, men genomförde också studier av företagens krisflexibilitet, byggkostnader i kärnkraftverk m.m. Mellan åren 1986 och 1988 var han anställd vid Statens energiverk som ansvarig för bevakningen av de internationella oljemarknaderna och skrev då även *Gasolboken: utvinning, hantering och användning av gasol*. Från Statens energiverk gick Jagrén vidare till Handelsbanken som konjunkturbedömare (1988–1992) med ansvar för bl.a. asiatiska ekonomier och råvarumarknaderna. Åren 1992–2001 arbetade han som ansvarig för strukturpolitik på Industriförbundet. Det följdes av sju år som chefekonom vid Sveriges Byggindustrier och sex år i motsvarande position vid Företagarna. Under perioden 2014–2017 var Jagrén chefekonom på Unionen med speciellt fokus på Unionen Egenföretagare. Han arbetar för närvarande som seniorrådgivare på Svenskt Näringsliv. Jagrén har varit aktiv i en rad olika positioner inom Business Europe och SMEunited. Han är f.n. vice ordförande för Business at OECD (BIAC) Task Force on SMEs.